

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

S PERANTIA.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá *franco*
catra Redactiunea „Spe-
rantiei”, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Fóia literaria-besericésca.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecarei lune.

Invitare de prenumeratiune

la

„S P E R A N T I A”

pentru semestrulu alu II-lea Iuliu-Ianuaruu.

Cu nrulu acésta intrandu foia nóstra in semestrulu alu II-lea *ne adresamu catra toti credintiosii si partinitorii ei, ca se grabésca cu trimiterea baniloru deprenumeratiune, pentru ca se ne potemu orienta intru tiparirea esemplaveloru,* atragendu totu odata atentiunea onoratului publicu spre aceea, cumca *rohulu celu are in presinté foi'a acést'a e de mare interesu pentru biseric'a nóstra nationala;* pentru-ca credemu cumca fiesce-care crestinu si nationalistu adeveratu privesce cu curiositate la pertactarile, ce se facu intre biseric'a-romana si cea serba, in cauza impartirei averiloru comune, despre care foi'a „Sperantia” se va nisui a impartasi datele cele mai autentice prenumerantiloru ei.

In cauza acésta de impacatiune cu serbii, de óre ce delagatiunea esmisa din partea congresului nationalu d'in Sabiiu si'a finitu pertractarile cu delegatiunea serba, se va conchiama Sinóde eparchiale estra-ordinarie in ambe diecesele romane *Aradu si Caransebesiu* in luna lui Augustu c. pentru aprobarea séu desaprobarea conditiuniloru de impacuire, despre acaroru activitate si resultatu inca vom relata in modulu celu mai chiaru.

Afara de aceste luandu in consideratiune si pretulu celu moderatu, celu are acésta foia, numai 2 fl v. a. pe unu semestru - apelamu cu tóta stima pentru partinirea ei.

Banii de prenumeratiune suntu de a se trimite franco la redactiunea „Sperantiei” in Aradu.

Redactiunea.

PROGRAM'A

esameneloru pe semestrulu de véra la institutulu teologicu romanu gr. or. d'in Aradu:

Iuliu st. v.

- 14. Mercuri:** {deminéti'a: Pastaralulu in cursulu alu III-lea
{dupa médiadi: Retoric'a in cursulu II-lea si Dogmatic'a in cursulu I-iu
- 15. Ioi:** {dupa médiadi: Ermenevtic'a in cursulu alu III-lea si I-iu
- 16. Vineri:** {deminéti'a: Istoria bisericésca in cursulu alu II-lea.
{dupa médiadi: Dreptulu canonicu in cursulu alu III-lea si Dogmatic'a la cursulu alu II-lea.
- 17. Sambata:** {deminéti'a: Cronologi'a la cursulu I-iu si Moralulu la cursulu alu III-lea.
{dupa médiadi: Ritualulu.

Corpulu profesoratu.

Despre impacatiunea cu Serbii.

Dupa cum avisarăm in nrulu pen-ultimu a acestei foi delegatiunea romana esmisa in caus'a de impacatiune cu Serbii, in lun'a trecuta s'a intrunitu si a lueratu, in frunte cu bravulu ei conducatoriu: Preasanti'a Sa Domnulu episcopu *Procopiu Ivacicoviciu*, din tóte potterile, pentru drepturile si pretensiunile bisericeii nós-tre; ce e dreptu impacatiunea inca nu e realizata de finitivu, din cauza unoru controversei subversante din partea congresului serbescu, inse la cele mai multe puncte de impacare s'a invoitu si serbii, si pedec'a cea mai mare ce subverséza suntu comunele mestecate si manastirile.

De abstractu alu desbaterilor a fostu operatulu séu proieptulu lueratu de cátra ambele subcomisiuni, romana si serba d'in iern'a trecuta in Pest'a; carele pe scurtu lu-reproducemu din preuna cu modificarile ce sau facutu asupra lui de dupa o corespundintia a „Albinei“ din Carloveti. precum urméza:

1. Din cele dóue funduri principale, administrate in Carloveti. unulu asiá-numitu *ne-alienabilu*, celalaltu *clericalu* sè se dee romaniloru unu capitalu de 250,000 fl. si interesele de 6. séu celu pucinu de 5 la suta, incependu din aprilie 1865, candu Congresulu serbescu s'a pronunsiatu pentru acelu capitalu.

2. Fondurile, celu asiá-numitu „*Fundus instructus Dioecesis aradiensis*“ si celu intemeiatu de *Raiaciciu* pentru unu seminaru romanu, sè se dee intregu romaniloru.

Solvirea resp. predarea sè se faca in numerariu séu in obligatiuni cu garantia pupilaria, intre cari obligatiunile mocioniane se preferu.

3. Fondurile din Buda-Pest'a, celu scolaru si celu de pensiuni, sè se imparta in dóue pàrti egale, scotiedu-se mai intaiu din ele unele fundatiuni pure serbesci, dar colectivminte administrate.

4. Asemenea sè se inparta si fondulu Ballaianu de stipendia.

5. Unu fondu scolaru, ce se administreze cu celelalte in Buda-Pesta si privesce Preparand'i'a din Aradu, sè se céda intregu romaniloru.

Pasii receruti pentru scóterea acestoru fonduri de sub ingrigirea guvernului, si impartirea lor sè se faca printr'o comisiune mista.

6. Monastiri sè se céda romaniloru dóue, *Hodosiu* si *San-Georgiulu*.

7. In privinti'a comunelor mestecate romanii, resp. Babesiu se faca o propunere. —

Puncturile de invoiéla sè se privésca fiecare de

Foisiora.

Despre crescere si mai cu séma despre crescerea juneloru romane.

(Urmare.)

II.

In caracterulu publicu si privatu suntu date che-marile barbatului si femeiei facia cu economi'a. — Tóte acele functiuni economice, cari atingu viéti'a publica, cadu sub lucrarea barbatului; tóte acele, cari sunt exclusivu private, cadu sub grigea femeiei. — Barbatulu e in economi'a privata organulu functiuniloru curatu private. — Nu suntu aceste teorii, nu legi presupuse: viéti'a vorbesce aici; legile se manifesta neintreruptu -- fára se ne intrebe — cà voimu ori ba, scimu ori ba. — Priviti la o femeia, care duce bucatele la vendiare lasandu-si barbatulu acasa ca se imparta mancarile pe prandiu. Ce lucru sucitu si de risu! — Soci'a va vinde bucatele reu, si sociulu va ordiná ca se se férba pentru 10 persóne in locu de

trei, ori pentru 3 in locu de 10. — Totu ensulu are functiunea sa data dela natura prin calitatile care le are: barbatulu merge la padure dupa lemne, si soci'a face cu ele focu. Pentru ce? — Óre nu ar fi bine si intorsu? Atunci, candu barbtulu ar avé calitatile femeiei si femeia calitatile barbatului, atunci ar poté si avé functiuni egale: nu inse pàna ce are barbatatulu doue bratie museulóse si femeia unu sinu nutritoriu. — Sunt mominte filosofice si psihologice, cu carile nu ne potemu disputá: ele ni prescriu legea si noi trebe se-i urmamu, trebe se lasamu ca ele se se manifeste prin noi. —

Productiunea economiei private e multu pucinu sinonima cu „*venitulu*.“ — „*Venitulu*“) e ace'a ce *vine* din afara catra averea activa, ace'a, prin ce se imultiesce ace'a, ce avemu. — Unu comerciantu are venitu din comerci. unu agronomu din bucate, vite etc. care le poté straformá in bani; unu officiantu are venitul din lucrarea sa spirituala in pretiulu producteloru spirituale in *lefa* s. a. m. d. — Venitulu, pro-

(*) „*Venitu*“ dela *venio* -- ire. —

sine statatoriu si primirea si efeptuirea unuia sé nu depinda de la celelalte.

Prim'a observatiune, respective exceptiune ce s'a facutu subcomisiunei romane in Carloveti — a fostu, cà — punteloru de invoiala a subcomisiuniloru nu se atribuesce nici o valóre oficiale, fiindu cà subcomisiunea serbésca n'a avutu nici unu mandatu de la Congresu. ér Dr. Paulovicu a luatu parte la acele desbateri numai din gresiéla. S'au primitu deci acele punte *numai ca pretensiuni formulate din partea romana*, ér Babesiu a fostu provocatu a formulá unu modu de deslegare si pentru comunele mestecate.

Acésta pasire si resp. dechiarare a delegatiloru serbi a fostu impulsulu, de membrii subcomisiunei romane indata dupa dóue conferintie si concertári cu barbatii de frunte ai serbiloru — decretara a convocá fara tóta amenarea intréga Delegatiune romana la Carloveti, si apoi a presentá Delegatiunei serbesci postulatele intregéi Delegatiuni, — déca o data propuneriloru de invoiéla, in comunu formulate, nu li-se atribue valóre de propuneri comune. Intr'aceea concertarile informative s'au continuatu cu corifeii Delegatiunei si ai Congresului serbiloru, Babesiu a formulatu propunere in privinti'a comuneloru mestecate si — incuvintiata de subcomisiune, a comunicat'o Delegatiunei serbe. Este de insemnatu cà subcomisiunea pre-

vedindu nedevingibilele greutáti ce ne-aparatu aveau se intempine statorirea de dispusetiuni speciale pentru fiecare cestiune si obieptu de despartire, a creditu de necesitate a usiurá lucrulu prin normarea de regule mai multu generale, lasandu celoru interesati aplicarea loru speciale dupa impregiuràrile locali.

In ¹⁰/₂₂ iuniu, prin sosirea membriloru romani *Balnosianu, Radulescu si Bica*, completandu-se Delegatiunea romana, ea indata s'a intrunitu in siedintia plenaria si ascultandu reportulu detaiatu si lamuritu alu subcomisiunei, si esaminandu elelaboratele ei a supr'a cestiuniloru de deslegatu, respective puncturile de pretensiuni formulate de subcomisiune, tóte le-a aprobatu in generalu, ér in specialu a facutu dóue mici adause intregitórie. In urmatóriele dile au sositu si ceilalti doi membri ai Delegatiunei romane, dnii Sig. *Popovicu* si protopopulu Ioane *Popovicu*, si de aci in colió ambele Delegatiuni s'au intrunitu in siedintie si resp. conferintie comune, pentru cari Congresulu serbescu mai preste totu 'si suspinsese siedintiele publice si tienea numai conferintie pentru a dá direptiunile — desu cerute — Delegatiunei sale.

Conferintie private, parte intre subcomisiunea romana si delegatiunea serbésca respetive unii membrii de frunte a ei, parte intre Delegatiunea romanana

ductiunea e dar in economi'a privata ace'a, ce léga viéti'a privata de ce'a publica: regularea lui e functiunea barbatésca. Barbatulu are de a se ingrigi de productiune si de consumtia productiva. — Unu omu are de exemplu unu venitu anualu de 10,000 fl. — Famili'a consuma anualu 3000. — Elu are a se ingrigi de capitalisarea celoru 7000, adeca de consumtiunea productiva. — Déca e acestu omu unu agronomu, elu consuma banii cumparandu pamentu, vite si instrumente agronomice, séu solvindu servitorii etc. Pe anulu viitoriu vinu apoi productele si are din venitu unu venitu nou — déca a lucratu bine. —

Consumtiunea neproductiva e esclusivu privata: regularea ei e functiunea femeiei. — Femei'a are de a se ingrigi despre ace'a, cum, ce si càtu se se consume in familia*).

Barbatulu dice: „Tu capeti 3000 fl. pe anulu acest'a, si cu acést'a si-a gatatu totu lucrulu facia eu

*) Chiaru si in consumtiune suntu lucrarile publice functiuni barbatésce: femeia cumpera legume, carne etc. — nu inse bucate in cantitate mai mare. — Femei'a i spune inse càtu. —

consumtiunea familiei. — De aici inainte trebe se fie devis'a femeiei „divide et impera!”. (*Ea trebe se imparta aceste trei mii asia: ca ele nu numai se indestuléscu trebuintiele familiei, ci se mai si remana unu superfluu pentru o scadere eventuala a venitului ori o multiamire a trebuintieloru neprevedute. — Femei'a trebe se scie in primavéra, de càtu are famili'a trebuintia pàne la tótna si tomn'a decàtu pana la véra si trebe se scie totu deun'a care trebuintie si in ce gradu se potu indestuli prin sum'a, care o are sub dispositiune.

Asia compunu sociulu si soci'a unu intregu economicu. Barbatulu are a se ingrigi de ace'a, ca elu se produca atat'a, prin càtu trebuintiele familiei se póta fi indestulite — adeca conformu cunsumtiunei; femeia are a se ingrigi despre ace'a ca consumtiunea se nu fie mai mare decatu productiunea, ca se nu indestuleze si se nu voiésca a indestuli mai multe si mai mari trebu-

*) A ferbe, a cósse etc. suntu virtuti fórte frumóse, nu apartienu inse economiei femeiesci. — Ce, càtu si cum se se férba si cósse—etc. acést'a e economia. — Se nu ferbemu pentru 3 in locu dá 10 se nu cossemu 20 chemesi candu amu pote trai cu cincii etc.

si cea serbésca, s'au tienutu 15. siedintie comune formale, ambele Delegatiuni au tienutu trei. Delegatiunea romana de sine — patru. Va se dica, in timpu de 16 dile, barbatii de incredere ai nostri avura 22 de intalniri si consultatiuni. Avemu sè venimu acuma la rezultatulu atàtoru fatigie, cari pre toti ii obosira, ma pre unii ii adusere aprópe sè-si pérda tóta rabdarea!

Cine s'ar apucá se serie decursulu acelu con-ferintie si concertatiuni si tóte fasele si episódele lor cu de a menuntulu, ar avé se serie o carte volumi-nósa: nóa nici ni este chiamarea, ba impregiuràrile nici nu ne iérta a vorbí despre tóte: si asiá ne vomu adoperá a spune catu se póte dé scurtu si precisu — numai rezultatulu si cu câte unu momentu de de specialu interesu.

Ad. p. 1. de mai susu. Delegatiunea serbésca tienendu conta de votulu conferintiei congressuale ce s'a manifestatu in acésta privintia, ofere namai o suma aversiunale de 300.000 fl. v. a. din carea cam 255.000 sè se solvéscu in obligatiuni private cu garantia pupilaria. (oblegatiuni ale Mocionesciloru, a lui Pavloviciu din Timisióra, Maniu si Udria din Lugosiu.) 25.000 fl. in obligatiuni rurali dupa valórea nominala ér cam 20.000 fl. in numerariu. Mai adauge apoi conditiunea ca prin acésta suma se fia impacate ori-ce

pretensiuni ale romaniloru la resiedintiele si averile episcopali din Temisiora si Versietiu. In casu de primire, interesele de la 1. iuliu se compéta romaniloru. Ofertulu acest'a sè aiba valóre oblegativa pentru serbi numai pan' la ultim'a septembre 1871. —

Delegatiunea romana dechiara cà prin modulu solvirei, a nume prin oblegatiunile rurali, efeptivulu sumei de 300.000 fl. scade cu 5—6000, prin ce, precum si prin conditiunea adausa in privinti'a pretensiuniloru pentru resiedintiele comune — primirea din partea ei se face neposibile dupa instructiunea ce o are, totusi bucurosul primisce ofertulu „ad referendum“ si-lu va substerne sinodeloru eparchiale din Aradu si Caransebesiu. —

Pretensiunile Delegatiunei romane, formulate mai susu sub 2, 3, 4 si 5 — se *primescu.* —

Ad p. 6. Delegatinnea serbésca dechiara cà nu se póte invoí a se cede romaniloru nici o manastire.

Delegatiunea romana cu parere de reu ié acésta dechiaratiune spre sciéntia si o va reportá sinodeloru eparchiali. —

Ad p. 7. In privinti'a comunelor mestecate, Delegatiunea serbésca a statu cu tóta puterea langa pretensiunea ca sè se statorésca regule câtu mai special, si primindu ea cele mai multe dintre principiale formulate in generalu de Babesiu, si mai adaugendu

intie decatu se potu prin productiune. — Se vorbimu vulgaru: barbatulu are se faca venitul mare si socia spelele mici. — Candu venitul e micu, soci'a restringe trebuintiele si speséza mai pucinu; candu inse venitul eresece cu pasi siguri, soci'a produce trebuintiele noue si speséza mai multu in proportiune cu venitul. — Asia ajunge economi'a de casa la idealulu séu: la reportulu egalu între productiune si consumtiune.

S'ar recere unu studiu esactu spre a vorbí cu detaiare sistematica despre tecnic'a economiei de casa: la acestu locu neci nuse pote inse din lips'a spatiului. — Eu me voi restringe de a aretá in unu modu practicu liniamentele fundamentale radiamandu-me pe binevointi'a onoratoriloru cetitori, cari speru ca voru intregi.....

Unu esemflu concretu dara:

Dlu Emiliu N. . oficiantu cu o léfa anuala de 1200 fl. ié de soci'a pre Dsior'a Iuli'a Z. care nu are nemica decatu virtutile sale femeiesci.

Facu atenti pre onoratiiloru cetitori la ace'a, cumca eu presupunu, cumca acesti omeni sunt asia, cum

trebe se fie — spre a pote corespunde chemareie economice.

Se privimu economi'a acestei familie dela inceputulu ei pana-ce o putemu urmarí in desvoltare.

Acum la inceputu se restringu trebuintiele familiei la doue persóne; venitul e destinatulu spre a indetuli aceste trebuintié. — E inse multu-pucinu siguru, cumca famili'a si prin asta trebuintiele se voru inmultí. Inmultirea venitului nu se póte inse sperá cu o asemenea siguritate. Urmare: famili'a nu póte consum'a totu venitul; o parte a venitului trebe se se consume productivu, ca se fie trebuintiele viitorie paralisate.

Chiaru neci venitul nu e siguru. E fórte cu potintia, cumca prin unu casu nepreveditu venitul scade — ori se nemicesce definitivu. — Emilu póte deveni morbosu, ori póte fi destituitu. — In acésta potintia jace alu doile motivu spre a pastrá o parte din venitu.

(Va urmá).

Joanu Slaviciu.

unele, a staruitu pentru specializarea lor aplicativa la casuri concrete. Delegatiunea romana — nu s'a opusu dorintiei si pretensiunii de specializare si astfel desi in lupta cu multe greutãti, s'a combinatu unu operatu specialu, relativu la comunele mestecate. Acestu operatu pórta titlulu de — „*Invoiéla a supr'a comuneloru mestecate serbesci si romane din fóstele eparhíi ale Aradului, Versietului si Temesórei.*“

Din XX. de puncte ale acestui operatu, celu mai a nevoia votatu, si — a carui deslegare multi o tienu de fórte problematica, este punctulu VII, despre impartirea sesiunilor parochiali. Fratii serbi au pretinsu mortisiu, (si tóte ustenelele romaniloru de a-i abate de la acésta pretensiune au fostu in vanu!) — ca ori-ce minoritate peste 100 de suflete, mãcar d'ar stá facia cu o majoritate de 10 séu de 20 de ori mai numerósa, sè capete — acolo unde este numai o sesiune, *diumetate*, unde sunt mai multe, *un'a intréga*, fora tóta desdaunarea celeialalte parti; unde sunt 3 séu mai multe sesiuni sè se faca o impartire proportiunata si ecitabile. Romanii au oferitu împãrtire asemenea cu minoritãtile ce ajungu 75 de procente ale majoritatiloru, au oferitu mai tardíu im pãrtire asemenea cu minoritãtile preste 50 de procente; au mersu apoi pana a oferí *diumetate de sesiune* la ori care minoritate peste 100 de suflete; insa — indiesertu. In fine deci romanii considerandu cã primirea definitiva este la inusesi comunele, din oportunitate, pentru ca operatiunea de despartire a comuneloru sè nu sufere impedecare, pre langa acésta motivare au primitu pretensiunea Delegatiunii serbesci, carea desi la prim'a vedere pare indreptata contra romaniloru, tocmai atãtu de usioru se póte indreptá contra fratiloru serbi.

Ca puncturile de invoiéla sè se considere si efeitúesca fie-care de sine, s'a primitu. Asemenea s'a primita in contielegere comuna ca oper'a de despartire a comuneloru mestecate sè se incépa cu inceputulu lui septembrie. Dar in privinti'a acestui punctu atãtu de momentosu va dá deslucirea necesaria insusi operatulu susamintitu, pre carele ilu vomu tramite Albinei pentru nrulu urmatoriu, ér comentariiele ce se vor recere le vomu face succesivminte a supr'a tuturoru puncturiloru.

Intr' atãta se cuprinde — pre scurtu — opulu de impacatiune ce s'a incheiatu si subscrisu ieri aicia. Are acum se urme primirea lui in Congresulu serbescu, ce nu se trage la indoiéla, fiindu cã tóte puncturile s'au statoritu in contielegere cu conferintiele

Congresului; are apoi se succéda substernerea, pertractarea si primirea in sinodele eparchiali romane din Aradu si Caransebesiu, spre [care scopu acestea vor fi provocate a se aduná cãtu mai curendu, a nume celu din Aradu pre dí'a de 6, ér celu din Caransebesiu pre dí'a de 10. August st. nou, cu atãtu mai vertosu, cãci partea serbésca, pre cum spuseramtu mai susu, doresce a marginí valórea actului de impacatiune celu multu pana la 18/30. Septemvre a. c.

Acum deci este la Congresulu natiunалу serbescu ca sè incuviintieze din punctu in punctu statoririle Delegatiuniloru, apoi ca sinódele nóstre eparchiali din Aradu si Caransebesiu se primésca, ér poporatiunile nóstre prin comunele mestecate sè se invoiéasca la modalitãtile combinate *ca sfatu* pentru ele in casurile de despartire.

Desi, dlu Dr. Mileticiu, principalulu conducetoriu natiunale, 'si redicã vocea din Vatiu pentru de a ingreuná si impedecá incuviintiarea acestoru statoriri astfelu precum s'au combinatu si subscrisu ele, si desi dlu membru alu Delegatiunii serbesci, *P. Cernovicu*, sambata in ór'a decisiva sósí aici si se opuse — Ddiu ar scí, dupa ce feliu de inspiratiuni — incheiarei pactului, dandu votu separatu sub cele mai de nemica preteste, — totusi aprobarea din partea Congresului serbesen nu este permisu a se trage la indoiéla, si ea va urmá dóra inca in decursulu septemanei urmátórie; cãci — precnm am atinsu, tóte invoielele Delegatiunii serbesci s'au facutu pre temeiuulu incuviintiariloru prealabili din partea conferintieloru congresuale.

Alt'a este cu sinódele nóstre. Acelea prin informatiunile si deslucirile ce *Babesiu* a datu membriloru lor cu ocasiunea sesiunei lor de estu timpu, inca erau mare parte ingagiate, dar prin abaterile ce se fecere la staruinti'a Delegatiunii fratiloru serbi, s'au facutu necesarie altele, nóue informatiuni si lamuriri si rezultatulu acestora — cine l'ar poté scí cu positivitãte! De aceea Delegatiunea romana a trebuitu in privinti'a concernintieloru punte sè observe tóta reserv'a.

Déca puntele de invoiéla s'ar acceptá si respective aprobá de ambelateralile ultimele instantie amintite, atunci ar avé sè urme procesu numai *in privinti'a monastirilorr*: ér déca nu s'ar aprobá, procesulu ar avé locu in privinti'a tuturoru puncturiloru de un'a séu alta parte neaprobatu. Pentru casurile de procesu in privinti'a comuneloru mestecate, s'a primitu in contielegere, ca sè se céra deslegarea *tribunalului*

regiu din Pesta, pe séma provincialului, si a tribunalei militariu din Temisióra, pe séma confiniului militariu. Pentru casulu de procese in privinti'a monastiriloru, resiedintieloru si chiar fonduriloru, Delegatiunea romana va avé a se ingrigi de delegarea unui tribunalu.

Cu atât'a credemu a poté incheiá pentru asta data, mai amintindu numai inca, cà ambele Delegatiuni impreuna s'au constituitu si au lucratu sub presiedinti'a Esc. Sale episcopului administratore patriarchalu Stoicovicu, functiunandu Il. Sa dlu eppu Ivacicovicu de V. presiedinte, Babesiu de notariu pentru protocóléle si actele romane, ér Dr. Casapovicu pentru cele serbesci.

Delegatiunea romana adi deminétia a parasitu Carlovetiulu, lasandu dupa sine, ex concluso, pre Il. Sa Dlu eppu presiedinte si pre Babesiu ca notariu si referinte, pentru d'a completá si legalisá cele necesarie, si d'a prepará cele ce au sè urme.

Cuventare funebrala

de

ZENOVIU PAPU,

parochu in Paulisiu

„Si am auditu glasu din ceriu, dicendu mie: Serie! fericiti cei morti, cari moru in Domnulu de acum! Asia dice duchulu ca se se odihnésca de ostnelile loru; éra faptele loru le urmezu“ Apocalips c. 14. v. 13.

Aceste cuvinte le-a auditu santulu Ioanu evangelistulu dela angerulu, ce i-sa aratatu a trei'a óra, candu erá inchisu in insul'a Patmosu, prin cari ni-a spusu cà omulu si dupa ce móre inca poté se fia fericitu, inse numai déca móre „intru Domnulu,“ ce nu insemnéza alta decâtu a mori încàrcatu de fapte bune dupa o vietia traíta in intielesulu porunciloru lui Ddieu. Si pentru aceea neci nu amu avea causa, ca se ne suparamu candu esimu din lumea acést'a pentru-cà scimu cà ne astépta o alta viétia, care déca am facutu si ne-amu portatu bine aicea pe pamentu, aceea viétia va fi mai fericita si eterna. Aici nu potemu aflá neci o bunetate statornica, tóte trecu, asia încàtu astadi audi pre unu omu numindu-se fericitu si mane lu-vedi luptanduse in nacasuri. Totu ce se afla in lume e trecatoriu peritoriu dela omu creatur'a lui Dumnedieu mai nobila si intielépta pàna la vermele celu mai micu si pàna la plante. Frundi'a cade érb'a se usca flórea se vestedieste, stejariulu, arborele mai

trainicu, care in sute de ani luptanduse cu cele mai grozave vijelii si vífóre, candu ii vine tempulu, cade se rumpe, prefacenduse in pulbere si cenusia; asemenea este si sórtea omului, viéti'a lui nu e alta de càtu o lupta grea, amarnica, o lupta cu necasuri si suferintie, cu ne ajunsuri si neindestulare. Cu dreptulu sant'a-scriptura si numesce lumea „valea plangerii;“ mórtea inse la tóte pune capátu, inzadaru plànsu si versarea lacremiloru, inzadaru suspine din adenculu animei durerosé, cà omulu cade, móre, selasiulu lui nu e alta, decâtu pamentulu intunecat.

Cine dintre voi iubitoru poté dice cà va mai traí atáti'a séu atati'a ani, luni, septemani, nu poté dice nici dile, càci si in ór'a candu vorbimu poté veni mórtea se rapésca pe vre unulu dintre noi.

Se ne suimu noi iubitoru intrunu locu mai inaltu se ne suimu dicu intrunu délu, si giuru impregiuru se ne uitamu peste comun'a nóstra, dar'a sene uitamu peste orasie si comunile d'in lume, si oh! càti suntemu astadi in viétia, preste unu timpu, potu dice cà peste o suma de ani nici unulu nu vomu mai fi, toti vom jacea, in mormenturi, dati uitarei dati putredienei; si ce e mai durerosu, cà omulu nu scia finitulu dileloru sale; sórele scie resarirea si apunerea sa, lun'a si stelele sciu umbletulu loru, numai singuru ticalosulu omu nu scie candu i vine mórtea.

Au intrebatu óre carele pe filosofulu Seneca cà de unde vine mórtea, i-a respunsu, nu intrebá de unde vine, ci intreaba de unde nu vine; o radiá de sóre, unu pocalu de apa rece inca poté stricá sanetatea. Ce e mai bunu omului decatn mancarea si beutur'a, si oh! càti prin mancare si beutura peste masura, mai nainte de timpu sau aruncatu in bratiel mortii; ce e mai bunu omului spre renoirea perdutoleuru puteri de càtu somnulu, si oh! càti sér'a culcanduse sanetosi, diminétia s'au aflatu pe patulu mortii. Oh iubitoru si multu intristatoru ascultatori! déca sórtea omului atátu e de ticalósa, cum poté omulu in lumea acést'a se-si mai faca vre-o petrecere, cum poté se aiba vre-o bucuria, candu nu poté fi nici un'a óra fàra frica de mórte, au nu de fric'a mortii imperatulu si profetulu Davidu s'a rogatu lui Dumnedieu dicendu: „spune-mi Dómne finitulu meu si numerulu dileloru mele carele-mi este“.

Si déca m'ar' intrebá careva cà, cu ce se alege omulu din lumea acésta, oh iubitoru nu se alege cu nimica cu altá de càtu déca a facutu vre-o fapta buna, séu a intinsu mana induratóre si a datu pàne

flamendului si misielului, séu cà a datu! o haina celui golu si usturatu de frigu, séu cà a datu selasiu celui strainu, séu cà a datu vre unu daru la sant'a biserică, séu cà a datu ajutoriu la vre-o fundatie in interesulu publicu pentru nobilisarea si crescerea tinerimei mai serace si fàra parinti, séu cà a facutu altu bine; éta iubitoru cu ce se alege omulu din lumea acésta, cu fapt'a buna si lumin'a sufletului este fapt'a buna, carea lumineaza si dupa mórte in memoria binecuventata.

Ce se diecemu acum'a despre reposatulu fostu conlocuitoriu alu nostru cu numele *Iosifu Barneu* carele in etete de 48 de ani fu atinsu de saget'a nerutiatoria a mortii infuriate, prin care-lu facù victim'a ei; densulu neavendu sotia, neavendu familia tóta mangaerea sufletului si'a aflatu intru aceia, cà mai nainte cu vre-o 2 dile in *Lasamentulu seu au scrisu pe séma santei biserici un'a suta de fiorenì v. a.* pentru de a se infrunsetia biserica lui Cristosu cu unu prapore, si alta suta de fiorini v. a. au scrisu pe sém'a preotiloru pentru amintirea sufletului séu din ani in ani la servitiulu divin. Ce e dreptu acestu donu adusu de confratele nostru *Iosifu* nu se pôte asemená cu acelora ci a adusu pe altariulu natiunei si biserică dieci si sute de mii cum a fostu *Gojdu, Birta* si altii; inse dice Mantuitoriulu Crist. cà: *asia e primitu cruceriulu seracului inaintea lui Ddiu, casi suta bogatului, numai se fia din inima curata.*

Fostulu conlocuitoriu alu nostru a trudit si s'a obositu in viétia sa nu atata ca se-si castige comori pre pamentu, ci la despartirea sufletulu seu de trupu se aiba de unde dá unu tributulu de multumire aceluia, care ia datu viétia pe acestu pamentu si i'a sustienutu sanetatea. Éta Iub. asc. cum pôte omulu care-si precepe datorintia sa, pentru care e nascutu in lumea a acést'a, a onorá pre Creatoriulu seu. Acestu crestinu adevratu, care de presinte jace inaintea nóstra fàra suflare si fàra simtire, se duce dintre noi mangaétu, se duce cu bucurie inaintea lui Ddiu ca servitoriulu care a sciutu intrebuintia talantii dlui seu. Elu si'a implinitu datorintia facia cu Ddiu; inse i-a remasu indaraptu, datorintia colegiala ce o are facia cu voi Iub. asc., càci ne sciindu elu óra acést'a de despartire, nu a mersu pe la casele vóstre, ca se ve dica unu remasu bunu; deci dara acuma prin mine se adreséza càtra tóte némurile amicii si cunoscutii si ve dice se remaneti in pace si se pas-trati in sinulu vostru memoria lui. Voi inca iubitoru penrtu fapta lui crestineasca in chipu de recunostintia,

ati venitu cu micu cu mare; ati venitu dicu in numeru ne mai indatinatu la alta inmortantare, ca se dati onórea cuviintiosa fostului conlocuitoriu si frate alu vostru, ca se diceti se-i fia tierin'a usióra, si memoria binecuventata odihnindu in etern'a fericire.

Mergi dara sufletu cu fapta buna luminatu in man'a Creatoriului, mergi si petreci in bucuria cu angerei in lacasiurile ceresti in veci Aminu."

BIBLIOGRAFIE.

Cu osebita placere, recomandamu preotiloru si tuteuroru clericiloru, Istori'a bisericesca, compunere a prea santitului Arhiereu Filaretu-Scribanu, maistru in Teologie, si editata de prea santitulu Arhiereu Iosifu Bobulescu. Tiparita in Iasi Tipografia Adolfu Ber-man, anul 1871.

O asemenea istoria este fórté, trebuintiosa fie-carui preotu, pentru cà istori'a bisericesca, atátu a lui Meletie Episcopulu Atenei, cumu si aceea a lui Lediviodacu, vorbesce numai pàna la 1626, si chiaru pàna aci, nu vorbesce nimicu despre istori'a bisericeii nóstre nationale.

Istori'a ce recomandamu, incepe de la inceputulu crestinismului, dovedindu cà Romanii, au primitu religiunea de la apostoli, si descrie fazele prin care a trecut biserica nostra.

Acésta carte, pentru preoti este unu isvoru necesatu de sciintia este a cunosce datinile, drepturile, si datoriele Si ca se o potemu recomandá pe càtu merita ne credemu prea slabi, de aceea reproducemu prefati'a ei de la pagina I-a de unde credu cà se va convinge fie-care despre importantia acestei carti. Si celu ce doresce a o avea, are a se adresá catra editorulu archireulu Iosifu Bobulescu la Iassi pretiulu 2 lei si 50 debani.

Eata prefati'a ei:

PREFATIA

„Crestinismulu este regeneratiunea genului omenescu; elu prefacù lumea vechia in lumea nóua, si pe omulu vechiu in omulu nuou, dupe tipulu si asemenarea lui Isus Cristosu.

„Creatorulu perfectionandu treptatu creatur'a sa, dupa implinirea timpului predestinatu pentru trecerea omenirei la trépta mai perfecta, elu pe acelasi cuventu alu seu prin carele si ceriurile le intari, lu-tramise si se facù omu, spre a servi de modelu conducatoriu la perfectibilitatea omenimeii.

„Puterea creatrice nu p^ote fi stationara; perfectibilitatea este conditiunea ei necesara; si precumu geologi'a prob^eza treptata perfectionarea mundului fisicu de asemenea religiunea prob^eza treptata perfectionarea mundului psihicu. — Paganismulu insina si ad^ora materia, crestinismulu insin^eza si ador^eza spiritulu. Ratiunea divina carea cre^a pe omu trebuie si alu perfecton^a. De la inomenirea acestei ratiuni dat^eza si istori'a bisericeii crestine in genere.

„Inceputulu deci a istoriei bisericesei lu-aflamu in Evangelia, represintata in pers^on'a a doue surori: Marti'a si Mari'a; cea antaia care la presentarea perfectiunei intrupata — Domnulu nostu Isus Cristosu — *Se ingrighi^a de multa slujba, ^er' cea a dou'a sediendu la piti^orele lui Isus Cristosu si ascultandu cuventulu lui.* Eta biserica de apusu ^eta biserica de resaritu.

„Ce ni ar^eta istori'a la Martha de la apusu?

„Ni arata Autodafee, ghilotine, resbele c^ote de 30 ani, revoIutiuni, Copernici condamnati, Husi arsi, Reformatii, shisme, confesiuni ridicule, volterismu, spinosismu si in fine o francmasonie ce lucra la intunerecu, si o infalibilitate Eosforica.

„Ce ni arata istori'a la Mari'a de la Resaritu?

„Ni arata consilii si consultatiuni fratiesti, biserici nationale, federatiuni religi^ose, solidaritate intre pop^orele ortodosse, care chiaru sub jugulu Cesariloru pagani stau la peti^orele Crucii lui Isusu, ascultandu cuventulu lui.

„Ac^esta muma regeneratrice infratiendu pe Romani in Dacia cu pop^orele aborigine si medjiese le conserva esistentia loru nationala si politica.

„Daci'a lui Zamoixe deveni teritoriulu Templurioru lui Isusu Cristosu, si Carpatii se confederara cu Athonulu, Sinaiulu si Libanulu.

„Esperintiele seculiloru trecuti suntu Augurii ce prevestescu Romaniluru Ortodosi, c^a numai in confederatiunea Ortodosiei este scaparea si mantuirea loru.

„In zadaru deci si cu periculu se inc^era unii din acei educati in sc^ola Marthei, a abate pe Romani de la sc^ola Mariei.

„Asemene alunecari credu c^a se facu din cauza c^a Romanii nu av^u pane acum Istori'a Bisericeii loru. Romanii mireni 'si facuse si Letopisetile si istori'a loru ponticesca, candu clerulu loru er^a lipsitu de istoria bisericesca.

„De unu patraru de seculu eu me ocupa cu repararea acestui mare defectu; dara apoi ne aflandu din trecutu nici unu Letopisetiu pentru Bisericele Ro-

maniloru, se p^ote lesne intielege c^ote Bibliotece, c^ote Archive, c^ote istorici, c^ote diare arheologice am trebuitu a consult^a pentru intreprinderea mea.

„Posediandu, cu ajutoriulu lui D-deu, unu materialu ca de 400 c^ole, vediendume apropiatu de betranetie, f^ara mijl^oce d'alu potea public^a, am socotitu a face din elu unu extractu, cu aratarea autoriloru si a isv^oreloru care potu servⁱ in viitoru de mare ajutoriu pentru unu intreprindietoru mai norocitu de c^otu mine.

„Si pentru publicarea acestui extractu natiunea si Clerulu romanu are a multiamⁱ Pr^e sfintiei sale Archireulu Iosif Bobulescu, care a avutu zelulu patriotieu si religiosu, de alu public^a cu a sa cheltu^ela impreuna cu istori'a mea generala bisericesca.

„Romaniloru si clericiloru! Citindu acestu micu extractu istoricu, diceti impreuna cu profetu-imperatulu *Vediutu-s'au umbletele (urmele) Tale Dieule, umbletele D-lui meu ale Imperatnului celui din cei sfinti.*

Ac^esta mica rugatiune va usur^a sufletete v^ostre si a nevrednicului ce a fostu *glasulu ce striga in pustie!*

Archireulu *Filaretu Scriban.* „Biserica Romana“

VARIETATI.

* * * *Adunare generala a tuturoru ramaniloru d'in ctulu Biharei.* Intelegintia romana d'in Oradea-mare, conchiama la o adunare generala pe toti romanii d'in cottulu Biharei, cu scopu de a se consulta inprivint^a noiei organizatiuni a municipiiloru si de a form^a o asociatiune nationala in acelu cottu, adunarea se va tiene la ospataria „Arborele verde“ in 1/13 Iuliu a. c.

* * * *(Precandu scirile d'in tote p^ortile Europei)* ni aduca raporturi despre ploii continue si esundari, cealalta parte a contingentelui, numita Asi'a, si in specia regatulu Persiei e cercetatu de inimiculu celu mai neimpacatu alu esistentiei omului, de fomete, causata prin seceta ne m^ui pomenita. Diuariulu „Times of India“ de la 13. maiu a. c. comunica, cu privire la calamitatea mentionata, unu raportu infioratoriu, dupa care fometea intrece tote conceptele mintei omenesci. Ploi'a se ascept^a de multu, dar' candu veni, fu forte pucina si pre tardia, pentru ca se fi potutu alung^a pre inimiculu atroce, care pandea la usia. Se dice ca mii de omeni au moritu pre strade de fome, s^eu de morburu, cari de comunu suntu urmarile fometei. Partea cea mai mare d'intre morti jace neingropata — una impregiurare carea se pote privⁱ c^a unu precursore siguru alu vre-unei pestilentie. La inceputu, candu esistentia deveni una cestiune decidietoria pentru tote casurile, la musulmani preval^a alternativ^a d'antaiu (adcea sustinereea vietiei cu ori-ce pretiu), si asie ucisera si m^ancara multime de omeni. Acum^a inse treb^ea s'a intorsu spre mai reu, c^aci parintii si-m^anc^a proprii loru copii. Se dice, c^a in vecinetatea de la Schiraz aceste scene au luatu o astufeliu de forma, incatu locuitorii europeni nu mai voiescu se iesa atara din casele loru. Intre Schiraz si Buschire jacu mii de cadavre neingropate, si in mani'a tuturoru acestoru raporturi si sciri ingrozitorie nu se aude nemic^a ca s'aru fi luatu unde-va mesure d'a veni intru ajutoriulu acestoru locuitori nefericiti.

Pentru redactiune: *Mihailu Sturzia.*